

СТАНОВИЩЕ

**от проф. д. ик. н. Виржиния Иванова Желязкова
от Висшето училище по застраховане и финанси - София**

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор ”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Полина Кавръкова

Тема: “Изпирането на пари в нефинансовия сектор (Механизми. Диагностика. Превантивни мерки)”

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 88 от 5.04.2022 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси проф. д. ю. н. Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема “Изпирането на пари в нефинансовия сектор (Механизми, диагностика, превантивни мерки)” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е Полина Кавръкова – докторант към катедра „Счетоводство и одит“.

Полина Кавръкова е представила следните основни за оценяването й материали по процедурата:

- дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен (ОНС) „доктор“;

- автореферат на дисертационния труд на български и на английски език;
- информация за публикациите си по темата на дисертационния труд;
- справка за изпълнението на националните минимални изисквания за присъждане на ОНС „доктор“, заложи в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане;
- справка за приносните моменти в дисертационния труд;
- декларация за оригиналност и достоверност на дисертационния труд;
- справка от Националния център за информация и документация (НАЦИД) за цитирания в научни издания.

2. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд на докторант Кавръкова е в обем от 177 страници, илюстрирани със седем фигури, две таблици, една анкетна карта и едно приложение. В структурно отношение трудът се състои от увод, три глави и заключение. Докторант Кавръкова е анализирала значим обем литературни източници – общо 247 на брой, разпределени както следва: на български език – 61, на други езици – 20, нормативни документи – 59, стенограми и доклади – 28 и 79 интернет източника. Това разнообразие говори за добрата осведоменост на докторанта по изследваната от нея проблематика, и обяснява критичния ѝ поглед върху анализиранияте проблеми в рамките на дисертационния труд.

Темата на дисертационния труд е особено интересна, тъй като проблемът с борбата срещу изпирането на пари в нефинансовия сектор на икономиката е значим, а недостатъчно изследван поради редица причини. Това води до по-трудното управляване на противодействието срещу изпирането на пари и вероятно до по-слаби резултати от тази дейност като цяло. В своя дисертационен труд докторант Кавръкова дава свой прочит на тази проблематика, предлага решения за диагностиката на прането на пари в нефинансовия сектор и дефинира конкретни механизми за противодействието му.

Тезата на дисертационния труд е ясно дефинирана, както и целта и произтичащите от нея задачи. От това личи задълбочеността на докторанта в

разглежданата тематика, наличието на авторова позиция и виждане по разглежданите проблеми.

Изложението преминава гладко и последователно от теорията към разглеждането на различни практически аспекти на управлението на противодействието на прането на пари.

Първата глава е посветена на изясняване на същността на разбирането за пране на пари като феномен, който съпътства съвременния икономически живот, и чиито измерения често се подценяват. Още в тази въвеждаща по своя характер глава проличава интердисциплинарния поглед и подход на докторант Кавръкова към изследваната от нея тема. Тук тя не само представя характера на прането на пари като особена дейност, но обръща специално внимание и на свързаните с нея престъпления. По този начин се очертава широкия обхват на негативните последици за икономическия живот от разрастването на прането на пари.

Във фокуса на втората глава е организацията на противодействието на прането на пари. В тази част от труда акцентът е поставен върху това кои са органите и пътищата за тази изключително важна и отговорна дейност, така че да може да се осмисли третата част на дисертационния труд, посветена на конкретиката на диагностиката и превантивните мерки срещу изпирането на пари в нефинансовия сектор.

Обект на третата, последна глава от изложението е анализ на това как прането на пари може да се разкрие, как да се идентифицират корените му и оттук – по какъв начин да се организира противодействието му така, че да бъде ефективно. В тази част на труда си докторант Кавръкова обръща внимание последователно на задължените лица и приложимите мерки, на особеностите на диагностицирането на изпирането на пари, на конкретните мерки за защита на лицата подаващи сигнали за изпиране на пари и накрая – на анализа на резултатите от анкетно проучване, което прави с цел осветляване на изследвания от нея основен проблем.

В заключението за представени основните изводи от изследването.

3. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Докторант Кавръкова е представила самооценка на приносите в труда си, като е идентифицирала и дефинирала общо 5 броя научни приноси. Приемам, че те са реални и коректно отразяват постигнатото в рамките на дисертационния труд. От тях само първия – историческото проследяване на развитието на правната уредба в областта на

прането на пари – идентифицирам като такъв с теоретичен характер. Останалите четири приноса са с изявен практико-приложен характер:

- аргументира се организационна трансформация на Специализирана административна дирекция „Финансово разузнаване“;
- обосновава се нуждата от унифицирана структура на органите, които реализират надзор над прането на пари на равнище Европейски съюз;
- дефиниран е набор от действия от страна на лица от нефинансовия сектор, които да се прилагат за установяване на това кои клиенти са замесени в пране на пари и след това са предложени конкретни техники за предотвратяването на тази дейност;
- обоснована е необходимостта от приемането на стратегически документ на национално ниво, насочен срещу прането на пари, който да допринесе за създаването на нетърпимост в обществото спрямо тази дейност.

4. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторант Кавръкова е представила общо 6 броя научни публикации, свързани с темата на дисертационния ѝ труд. От тях проличава активността ѝ като изследовател и ангажираността ѝ с темата, която изследва. Към момента трудовете ѝ вече се радват и на известна цитируемост, което се установява от справката, приложена от докторанта в документацията по настоящата процедура от НАЦИД, и което излиза извън националните минимални изисквания за присъждане на ОНС „доктор“.

5. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Докторант Кавръкова е представила дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“, който отговаря на академични правила за съставянето на такъв вид трудове, както и шест броя научни публикации в научни издания в България. С тези публикации тя преизпълнява минималните национални изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане за присъждане на ОНС „доктор“.

6. Автореферат

Авторефератът представя основните моменти от дисертационния труд коректно и в сбит вид. Той отговаря на възприетите академични правила за написването на такъв род разработка.

7. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки. Темата е интересна, перспективна и интердисциплинарна. Препоръчвам, ако докторант Кавръкова продължи своите научни изследвания, да насочи повече усилия към сравнителен анализ на ситуацията в България и тази в други страни от ЕС.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа теоретични и приложни резултати, той отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд е доказателство за това, че кандидатата Полина Кавръкова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като показва знания и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Полина Кавръкова в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика, докторска програма във ВУЗФ „Счетоводство, одит и анализ“.

17 май 2022 г.

Рецензент: (п)

/проф. д. ик. н. Виржиния Иванова Желязкова/

